

گەنج و ھەمیشە كۆچ

عومەر جەلال - چەمچەمال

omargalal2004@yahoo.com

كۆچ، بەشیکە ئە ژيانى ئیئە و زۆرتەین ساتى ژيانمانى داگیر کردوو، خەيال و ھزرو ئاین دەمان پەيوەستە بە كۆچ، كۆچ بەرەو تاراوگە، مەرگ... ئەگەر پامانىك بەكەین و چاویك بە میژووی ژيانى شاعیران و ئەدیباندا بخشینین دەگەینە ئەو دەرە نجامەى كۆچ بووئە بەشیک ئە رۆحمان، ئە مۇرالمان، دەیان قۇناغى كۆچ ئە میژووی كوردی دا رووی داوە چ كۆچى تۆبزی یان كۆچى ناچارانە یان كۆچى بە ختە وەرانە، ھەر یەك ئەم كۆچانە جیھانیكى نوئی ئە دۆزەكانى ژيانى ئیئە دا دروست کردوو، ئەگەر كۆچ ئەسەردەمى ئەدەبیاتی كلاسكى دا پیودانگیك بیئت بۇ كۆکردنەوہى فیکر و فەلسەفە و تیگەیشتن ئە دونیای جیواز و شاعیران و رۆشنبیران و سیاسیهكانى ئیئە توانیویانە سوودمەندبن ئەگەر وەرەترین كۆکردنەوہى بوارەكانى فیکر و سیاسەت ئەساتى كۆچ كردن دا، قۇناغىكى دیکەى سەفەر لای لاوانى ئیئە پیچەوانەى كۆچەكانى دى ئەویش پاش راپەرىن دیت، بەھوى لاوازی بارى نابوووی ھاوولاتیان و ھەنگیرسانى شەرى ناوخوو دابەشبوونى دوو ئیدارەى كوردی. کاریگەریهكى ئیچگار نیگەتیشی کردە سەر دۆخى گەنج و یەکیك ئە پانئەرە سەرەکیهكانى ئەوہى كەدەستی گەنجى گرت و چاوەكانى ئەبەردەم ناپارتمانە قەشەنگەكانى نۇرۇپا بکاتەو، ئاویئە بوونى كونتووریكى ناتەندرووست ئەگەر كونتووریكى فرە رەھەند، دووبارە کاریگەرى کردە سەر ھەست و نەستی گەنجى لای ئیئەو خەونى نیشتەمان و كۆلانەكانى مندائى و ماچە تەرەكانى یارو فرمیسكە بەردەوامەكانى دایەو دئى ناسكى خوشکەكان و تۆرەبوونەكانى بابە، بوونە بەشیک ئە ستراکچەرى گەنجى بەتاراوگەبووی ئیئە، خوشبەختانە ئەو نەوہیەى ئەدەبیەى نەوہەكانى سەدەى رابردودا گەورەترین کاریگەریان ھەبوو ئە ناستەكانى:

نابوووی

ھینانە ناوہوہى سامپلى نۇرۇپا بەشیک ئە تیکنۆلۆژیای سەردەم ھەر ئە موبایل و كۆمپیوتەر تادەگاتە ھیلی ئینتەرنیئەت و کردنەوہى بازارى تاییەت چ دروست کردنى فرە کارو شیوازی ئیشکردن ئە جۆرە تاییەتەکاندا و ھینانى كۆمپانیای تاییەت بۇ كوردستان و دروستکردنى شوقەو بەشیک ئە وینای بازارى كونتووری نۇرۇپا بوو بەشیک ئە بازار و کاریگەرى راستەوخوى ھەبوو ئە ژيانى نابوووی ھەر تاکیك بە تاییەت ئەو كەسانەى خاوەن كەسیك بوون ئە نۇرۇپا دەیانتوانى بە یارمەتى كەسى تاراوگە ببینە خاوەنى چەند بینا و بازارىكى تاییەت و دروست کردنى فیکرى ئیشکردن بوو قۇناغىكى تاییەت كە تا ھەنووکەش کاریگەرى پۆزەتیشی ئە كۆمەنگاکەمان کردوو. بۆیە من كۆچى گەنجانى پاش راپەرىن بەباشترین و ھەستیارترین كۆچ دەزانم كە بووئەتەھوى گۆرانىكى تاییەت ئە كۆمەنگەدا، گەنجى ئیئە ئە دۆخىكى یاخیبووندا دەژیا پاش ئەو سونماك و ئە ناو بردنى كورد بەئەنزال و كوشتن و ویراکردنى رۆحى تاكى كورد، دەرگایەكى نوئی بە رووی گەنجى ئیئە دا كرایەو كە ھەنووکە گەواھیدەرى ئەوساتەنەن، ئەگەر كۆچى گەنجان نەبووایە برواناکەم ئیئە بەو جۆرە گۆرانە ئەسیستى نابوویماندا ببوایە و توانا ھزرى گەنجى ئیئە سیخان بوو بە تیکنۆلۆژیا و گۆرانکاریە بە پەلەكانى نۇرۇپا بوو بەشیک ئە یارمەتى ھاوولاتى كوردی، كۆچى ئەوہى پاش راپەرىن کاریگەرى ھەبوو ئە سەر شەرى ناوخو كە زۆرىنەى گەنج یاخیبوون ئەدەسەلات و عەقلىەتى لاوازی دۇگمای ئەو دوو حیزبە، بووہ ھوى كەمبوونى سستى ناكۆکیەكان، وەلى ھەر گەنجەكان بوون بوونە قوربانى ئەو شەرە نەگرىسە كە پاشماوہى نیستاش بە رۆحى ئیئەوہ ھەیە، كاتىك گەنجى ئیئە بە شە پۆل كۆچیان كرد و برۆیان بە شەرى نەگرىسى حیزبەكان ئەما، تاراوگە بوو بەشیکى نەم ئە ھزرى گەنجانى ئیئەدا توانیان باشترین ھەل بدۆزنەوہ بۇ قوتاربوون ئەم تەنگەژانەى كە رۆبەرپووی كۆمەنگەى ئیئە ببونەوہ، ناستى نابوووی و سیستى کارو دروستکردنى سەنتەرى تلیفون و گەرم بوونى بازار و گۆرانکاریە چاوەروان نەكراوہكان زۆرتەین دەستی گەنجى نۇرپای تیدابوو، كە زۆرتەین پیشكەوتنى ئە كۆمەنگەدا دروستكرد.

رۆشنبیری

میللەتى ئیئە ئە قەیرانى رۆشنبیری دا دەژیان كۆچ بوو باشترین چارەسەر بۇ باشترکردنى ناستى رۆشنبیری ھاوولاتیان و كەلینیكى گەورەى ئە ھزرى ئیئە پیر کردەوہ، بوونى موبایل و ئینتەرنیئەت و فیروونى گەنجانى ئیئە ئە بواری زمان و توانای دروست کردنى رۆشنبیری ئەلایەن بیینی ئەو خیزانانەى كە ئە كونتورى دى بەدیكارا بوو شادەمارى گۆرانکاری ناستى رۆشنبیری گەنجى ئیئە، ئەگەر گەنج ئە كوردستاندا خوشترین شوینی چایخانە و مزگەوتەكان بویت ئەو ئە تەمۆسفیڕ وژینگەى نۇرۇپا بوو یەکیك ئەسیما دیارەكانى كۆمەنگەى رۆشنفیکرى ئیئە، بوونى ئەو ناستە بەرزە رۆشنبیریەى كونتووری تاراوگە بوو بەشیک ئە عەقلىەتى گەنجى ئیئە و پاشتر ئەلایەن ئەو گەنجانەوہ گواسترانەوہ بۇناو خیزان و پاشتر بۇناو رۆشنبیریەتى ئیئە، رۆشنبیریەت بەو مانایەنا كە ئەمروگە گەنجى ئیئە چەند ھۆكارىکیان

بەدەستەوہیہ بۇ رەشپینی ،رەنگە کاریگەر یشی ھەبوویت ئە موعتاد بوونی گەنجی ئیئمە بەو پەیوہندیە ناشایساتانہی کہ ئەساتی کار وشوینی نوستندا ناویتەبوونی گەنجانی ئیئمە ئە تاراوگە ئەگەل گەنجانی ئیرائی و ئەفغانی و نۆرپی کہ موعتاد و خواردنەوی مادەیی بېھۆشکەر گواسترایەوہ بۇ ناو کولتور و عەقلی گەنجی ئیئمە کہ ھەنووکە زۆرتەری کاریگەری نیگەتیفی ئەسەر گەنجی ئیئمە کردووہ ،دەسلاتیش نەیتوانیوہ بە پیی پبویست ھەستیت بە بنبرکردنی ئەو ھۆکارانہی کہ کار دەکاتە لاوازی کۆمەنگە بەتایبەتی گۆرانی عەقلیەتی گەنج ،کۆچ بووہ دیاردەبیەک وای لیھات گەنجیک ئەما ھەموو خەیاڵ و عەقلی نەبەخشیت بە بپرکردنەوہ ئە کۆچ ،ئەگەر خیزانیک کہسیکی سەفەری نۆرپای نەکردباہ ،رەنگە ئە نیگەرانہیکی گە ورەدا بزئیایہ ھەرۆک و چۆن ئەوخیزانانہی کہ کہسیان دەناردە دەرەوہ ھەمیشە ئە یادەوہریہ ناسکەکانی ئەو لاوانەدا دەرژیان ،دوو بارە گەرانەوی یادەوہری لای باوک و دایکی ئیئمە دروست بووہ لای بەشیوازیکی دی ،چەندین گەنج ناویتە قورگی ماسیہ کورد خۆرەکانی وینان بوون و چەندین گەنج بەخەیاڵیش نەگەبشتنە تاراوگەو بەدەستی رژیئمە نەگریسەکە ی تورک کوزران ، تەنانەت تەرمەکەبیشیان نەدرایەوہ بەکەس و کاریان ،ھەرچەند خاوەنی ئەو گەنجانە ئە چاوەروانی باشتکردنی ژیان دابوو ،دەشی زیانیکی گەورە بوویت بۇ ئەو کەسانە ،لاوازیکی دی کہ بووہ ھۆی لیکتازانی گەنجی تاراوگە و کەس و کاریان نەبوونی مافی پەنابەریتی کہ زۆر گەنج بە ھۆی نەبوونی پەنابەریتیەوہ نەیانتوانی ئە پرسە ی دایکە نازیزەکانیادا نامادەبن ،دایک بۇ ئەوان تا دوا تئوک فرمیسی بۆرشتن و ناردەزوی سەفەری نەکردن ،کەچی مەرگ وای کرد دایک و باوک ئەساتی مەرگیاندا نەتوانن بەیەک شاد ببنەوہ ،کہ بۇ زۆر گەنج گەورەترین کاریگەری ھەبوو ئەسەر دۆخی سایکولۆژیای خەیاڵی گەنج ،کہ رەنگە ھەموو خۆشیەکانی نۆرپا یەک سات دەست ئەمل کردنی دایک نەبوویت بۇ ئەو گەنجانە ،ئەمەش تا ھەنووکە بەردەوامە و گەنجیکی زۆر ئە وولاتە نۆرپا یەکان دەناینن بەدەست بی مافی پەنابەریتی و ناچار ئەوانہی چۆن بەریگای قاچاخ ھاتوون ،ناوا روو ئە وولاتی رووخاوی خویان بکەنەوہھیچ کۆچیک بی زیان نابیت و کاریگەری پۆزەتیف و نیگەتیفی دەبیت ئەسەر کۆمەنگە دوو رەھەندی دیار و بەرچاوە کەئەوانەش باسماں کرد ناشکراو پوون (باری نابوووری و رۆشنبری) بەلام دەبیت ئەوہش ئە بەرچاوە بگرین کہ زیانیکی زۆری ئە کۆمەنگە دا ئەو کۆچە ی کہ ئە پاش را پەرین کرا بووہ ھۆی لاوازی ناستی خویندن و پەرورەدە ،بەتایبەتی بووہ ھۆی ئەوہی زۆرتەری گەنج پۆلەساردوو سەرھەکانی قوتا بخانەو زانکۆ بەجی بھیلن و روو ئە تاراوگە بکەن و سەیر ئەوہدابوو زۆریەنی خویندکاری زانکۆ بوون کہ پاش چارەکەسەدەبیەک ئە خویندن ناچار ریگای قاچاخیان ھەئەبژاردوو ئەگەل کہسیکی نەخویندەوارو بیئەزموون دەکوئتە ریگای ھاتو نەھات ،کۆچی پاش پرسە ی نازادی عیراق ئەم جۆرە کۆچە یەکیکە ئە ھەستیارترین و نازاراویتەری کۆچ کہ یەخە ی لاوانی ئیئمە گرتووہ پاش ئەو ھەموو ناستەنگیہ کہ گەنجی ئیئمە گۆزەری پیدای کرد کۆچیکی ئە ناکاو ریگای خوش کرد بۇ گەنجی ئیئمە بە ھۆی چەند فاکتەرئیک کہ بە پلەبیەک دەسلات لیی بەرپرسیارە :

گەندەئی

گۆینەگرتن ئەگەنج و پڕۆتییستۆکرنی خەونەکانی گەنج و ریگا ئە چوونە ناو ھەرمە دەسلات بووہ ھۆی ئەوہی گەنج دوو بارە پەنا بەرئیتە بەر کۆچ کہ ئەو ھەموو گەندەئی ئیداریہ ،پاوان کردنی داھاتی ھەموو ھاوالاتیان کورد ئە ئە لایەن حیزبەکانەوہ رەنگدانەوہی نیگەتیفی ھەبوو ئەمەر وەرپسی گەنج و دوورە پەریزی لاوان ئە ھەموو رەھەندە سیاسیکانی ھەنووکە ،ئەگەر دوینی گەنجان دەستیان ھەبوویت ئەخەبات و قوربانی دان و ناواریہی ،ھەمیشە گەنجی ئیئمە ئەخۆبوردانە بەدەنگ دەسلاتەو ھاتوو ،ئەساتە ھەستیارەکاندا ،ھەر ئە ھەئبژاردن تا دەگاتە ئەوہی کہ چیان بویت بە گەنجی ئیئمە کردووایانہ ،گەنجیش بەرۆحیەتیەکی فراوانەو بەھەموو ناستەنگەکاندا رۆچووہ ،بەلام ئەم ھەموو گەندەئی و ناداد پەرورەییہ کاریگەری کردەسەر ناخی گەنج و ھەستی گەنجی بریندارکرد ،ھەرچەندە گەنجەکان بەھەموو شیوازیک پڕۆتییستۆی ئەو گەندەئی و قورخرکردنی سامانی ھاوالاتیان کردووہ ،وہئی دەسلات بەھەموو شیوازیک ریگربووہ ئەبەردەم ئەو ھەولانہی ئەلایەن گەنجەوہ دراوہ ،وای ئەگەنجەکان کردووہ پەنا ببنە بەر توندووتیژی کہ دەسلات ئەو خەوہ قورسە ھەئبستینن کہ خەریکە کاندەبیتەوہ ،گەندەئی بووہ بەشیک ئەسیستمی پەپرەوکردنی دەسلات تاکەبیشتە ئەو ئەندازییہی کەسە سیاسیەکانی ناو حیزبەکان خویان ھەست بەو جیھانە گەندەئیہ بکەن ،بەلام ھیچ کاردانەوہییەکی وای نەبوونەسەر دیاردە ی گەندەئی بگرہ بووہ ھۆی زیادکردنی گەندەئی و پەرتەوازیی .

ئەوہبیەک ئەگەنج دروست بووہ بە ھیچ پینودانگیک ئەو شیوازە ستۆکە ی دەسلات پەسەند ناکات کہ ژیان چەند کەسایەتیەک ئە خۆشگۆزەرانیدا بیت و خاوەنی قوربانیەکان بە ناھەموارترین ریگادا برون ،گەندەئی رۆچووہ ناو قوتا بخانەو زانکۆکانەوہ کہ بەرھەمیکی لاوازی دروست کرد ئە کەسی تیکشکاو و زیانی کۆمەنگە ی لیکەوتەوہ کہ دەسلات بەھەموو مانایەک دەیوویت بەحیزبی بوونی دەزگان بکات ،کہ ئەم شیوازە وای ئە گەنجی یاخی کرد بەھەموو شیوازیک بەرپەرچی دەسلات بەئەوہ ،کہچی دەسلات ھەئوئییستیکی وای نەبوو کہ ری بگریت ئە گەنج و پەژئیوان بیتەوہ ئەو کۆچە ی دوو بارە سەری ھەئداوہتەوہ ،گەنج ھەمیشە ئەخەونی کۆچدا دەرژ و بروای بەھیچ شتیئک ئەماوہ ئەم نیشتمانە دئشکاوہدا ناسودە ی بکات یان تەنانەت بتوانیت ژیان ناسایی بژیت کہ بە پلەبیەک دەسلات لیی بەرپرسیارە ،ئەفسوس بینایەکمان ھەییہ ئە ھەوئیر پیی دەئین پارلەمان بە بروای من نەبوونی ئە بوونی بۇ گەنج باشتەر ،وہئی ھیچ جۆرە ھەئوئییستیکی پۆزەتیفیان بۇ پیدەنگ کردنی گەنج ئەو شیوازی کۆچە کہ ھەنووکە بەردەوامە نەبوو .کہ پارلەمان ئەدۆخی پیریوندا دەرژیت و توانای برپاری ئەو جۆرە ئەماوہ ، پیر بوون بەو مانایەنا کەتەمەنی زۆرہ ،بەئکو کارەکانی ئە شیوازیکی پیرانہیہ و ھیچ یاسایەک یان ھیچ جۆرە کۆبوونەوہییەکیان نەکردووہ کہ تاییەت بویت بە گەنج و کاردانەوی پۆزەتیفی ھەبیت ئەسەر گەنج ، پەسەند نەکردنی رۆئی گەنج ئە پارلەماندا و گۆینەگرتن ئەتوئیزی گەنج پیمان دەئیت شتیئک نییہ ئە ھزری پارلەماندا خزمەت بەگەنج بکات ،ئەوہندە ی پارلەمانی ئیئمە ئەھەوئی ئەوہدایە کە ی سەری مانگ بیت و موچەکانیان نوش کەن نیو ھیندە ئە خزمەتی ئەوہدا نیہ پڕۆژئیان بۇ گەنج ھەبیت ،ئەوہ ندە ی پارلەمان کۆبوونەوہ ئەسەر زیادکرنی موچەکەیان دەکات نیوھیند ئەخەمی ئەوہدانییہ بریک ئە دۆخی داتە پیوی گەنج بکەنەوہ ،گەندەئی و

شېۋازى پىرمانە بىر كىرگەن دەسلەپكى پىمان دەلىت گە نەجەكان سەفەر بىكەن و ھەمىشە ئە كۆچدەن ، سەير ئەو دەپ ئە وولاتە ئۈرۈپپەكانىشەوگە نەجەنى ئىمە دەنئىردىنەو بە بىانوى خوشگوزەرانى ھاۋولاتى و سانا كىردى ئىمان .

ئازادى رادەربىر

ئەگەر نىمچە ئازادىك بۇ گەنج ھەبىت ئەقەلى دەسلەپ ئەو بە ھۇى ئەو فشارى چەند سالانىكە گە نەجەكان دەپكەنە سەر دەسلەپ چ بە شېۋازى خۇپشانەدان بىت يان بە ووتارو رۇژنامە سەربەخۇكان كە واى ئە دەسلەپ كىردوۋە كەمىك بە خۇى دا بچىتەوۋە و رېز ئە بىرورپاى گە نەجان بگىرېت ، ھەرچەندە دەسلەپ بە ھەموو شېۋازو وويستىك گە نەجى ياخى زىندانى كىردوۋە و نەبەيلاۋە بە ئازادى گوزارشت ئە بىر و راكانى بكات ، ئەمە دەكاتەئەوۋى كە دەسلەپ نايەوۋىت بە ھىچ مانايەك بەرە بىت بە دۇخى گەنج و مافە سەرھەتايەكانى پېشىل دەكات ، ئەگەر گەنج كۆچ ھەئىزىرېت ئەم پوانگەوۋە زىانى نەكىردوۋە ، وەلى ئەم سەردەمى گلوبالىزەشەن و تىكنۇلۇزىيەدا گە نەجان نايەئەوۋىت بەدەيار چىرايەكەوۋە رۇژ بىكەنەوۋە ، گەنج نايەوۋىت داھاتى بەدەست چەند كەسكەوۋە گەمەى پېبىكرېت و ئەخلاقى سىياسى ناشرىن بىكەن ، تەوانەوۋى گەنج ئەناو تروپكى بىزارى دا دەمان گەيەئىتە ئەو دەرە نەجەمەى ئەگەر دەسلەپ چارەسەرىكى پەنە ئە نەجەمەى نەدات رەنگە ئەم وولاتە خائى بىتەوۋە ئەگەنج ، رۇخى گەنج ئەناو بىئومىدىيەكى رەھادا دەرۋى و ھىچ رىگايەك ئە كۆچ بەباشتر نازانىت ئەم تەنگەزەى چاۋەرپوانىيەدا كە ئەم نەھىلىستىيە بەردەوامە قوتوتارى بكات .

داماۋى گەنج ئە وولاتى ئىمە ئەو دەپ ھەتا تەوانىتى خۇپندى تەواو كىردوۋە بەشدارىوۋە ئەھەموۋساتە ھەستىيارەكانى كۆمەنگەو بەشدارى كاراى ھەبوۋە ئە ئاۋەدان كىردەنەوۋى ئاۋەزى مردوۋى كۆمەنگە ، كەچى دەسلەپ ئە شائىشەكەى خۇى دەرى دەكات و پىي دەئىت ، گەنج ئە مانىفېستى منددا بوۋى نىيە و ئەگەر بارگاۋى نەبىت بە ھىزب و تەزكىيە ھىزب و پەيامى ھىزب نەبەئەناو گۆرەكەتەنەوۋە ئەوۋە ئىمان بەكەئىكى ئىۋە نايە ئەم سەردەمەدا ،

كۆچ ۋەك دوايىن ئومىد

ھىچ ئومىدىك ئە دى گەنج بەدى ناكىرېت و ھەموۋ ھەنگاۋىكى گەنج دوۋرەكەوتەنەوۋىيە ئە نىشتەمان و نىك بوۋنە ئە تاراۋگە ، بەجى ھىشتەن ومردنى يادەوۋەيەكانە ئەگەل ھاۋرى نازىزەكان ، دابەشبوۋى رۇخە بەسەر ھەموۋ نەھامەتەيەكان ، گەنج خەۋى ئە جوانتر كىردى نىشتەمانە بەھەر شېۋازىك بىت (گە نەجى ياخى) چ ئە دوۋرگە بىئارەمەكانى تاراۋگەوۋە بىت يان ئەشەقامە قەشەنگەكانى تەنبايەوۋە ، گىرنگ ئەوۋىيە گەنج دەپەوۋىت گۆران ئە كۆمەنگەدا بكات بەھەر شېۋازىك بىت ، گە نەجىك ئەتەوانىت پاش ئەوۋى زانكۇ تەواو دەكات يان تەمەنى دەكاتە سنوۋى كۇتايى ئە پوانگەى (بايۇلۇزىيەوۋە) ئە پىرۇژى ھاۋسەرى بەردەوامىيەت ، گە نەجىك ئەتەوانىت تەنەنەت بە كۆلەمەرىگى ئەكۆمەنگە خۇى بىزىنېت ، گە نەجىك ئاخ و ھاۋارى بگاتە وئىستەگەكانى تاراۋگە ، دەبىت چ چاۋەرپوان بىكرېت ئەگەنج ، دەسلەپ تەشەھەمىشە ئەھەۋى پەيداكىردى زۇرتىن داھاتە بۇ كەسە تايەتەيەكانى خۇى و گە نەجىش بىستىك خاك ئەمىنېت بۇ ساتىك پشۋىيەكى تىدا بىت ، دەسلەپ ھەموۋ زەۋى كوردستان ئەخۇى تاپۇ بكات و گە نەجىش ھەر زەقەى چاۋى بىت ، دەبىت گەنج كۆى ھەئىزىرېت ؟؟؟مەن ئەو بەروايەدام زۇربوۋن و بەرېوۋنەوۋى رىژەى خۇكوشەن و موختاد بوۋى گە نەجەكان بەمادە بىھۇشكەرەكانەوۋە ئە نەستۋى دەسلەپ ، زۇر بەنىگەرەنبايەوۋە رۇژ پاش رۇژ گەنج يان ھەزرى لاي خۇكوشتەنە يان سەفەر چ بەرەوۋە مەرىگ بىت يان تاراۋگە ، دەكرېت چەند پىسارىك بۇ دەسلەپ بەجى ھىلېن پاش خۇمان .

ئايەكەى بەرنامەيەك دادەنرېت ئە دۇخى گەنج و شېۋازەكانى كۆچ بگۇئىتەوۋە؟ ئايە دەسلەپ و كەسەبەرسەكان كەى ھەست بەوۋە دەكەن ئەو ھەموۋ قىلا و ئۇتۇمىيەلە دوا مۇدىلانە بەشېك ئەداھاتى گە نەجى تىدايە؟ دەبىت كەى دەسلەپ ئە ھەۋى باشتر كىردى گوزەرانى گە نەجاندا بىت ؟ پاش مردن يان پاش ئەوۋى كۆچ دەكات؟ كەى دەسلەپ و پارلەمان ھەست بەوۋە دەكەن كە گەنج ئە گەۋرەترىن قەيرانا دەئىت؟ ئايە ئەو رىكخراۋانە بەناو گە نەجانەۋەن پاشكۇى ھىزبەكانن يان ئىش ئەسەر كوشتنى تەواناكانى گەنج دەكەن؟ ئايە ھەكەردن و دابەزاندى ئالا ھىچ ئە دۇخى گەنج دەگورېت يان تەنبايە بىدەنگ كىردن و خۇل كىردنە چاۋى گە نەجانەوۋەيە؟ ئەگەر دەسلەپ بە پىرۇگرام و ئەجىنداي خۇيدا نەچىتەوۋە و ئەئەرناتىقى نەبىت بۇ ئەم ساتە ناسكە و پەيامىكى گەۋرەى پىنەبىت بۇ گەنج و تۇيۇنەوۋە نەكات ئەم دىاردە ترسناكەى گە نەجى وولاتەكەمانى گىرئەوۋەتەوۋە رەنگە گەۋرەترىن زىان ئە كۆمەنگەدا بگەيەئىت ، بەتايەتەى ئەم ساتەدا كە زۇرتىن رىژەى گەنج روۋ ئەتاراۋگە دەكەن و بە پىچەۋانەى كۆچەكانى سالانى دى ، بەدەنگەۋە ھاتنى گەنج تەنبايە بەۋىرپارە بىرقەدار بىرۇنزاىنە نابىت كەتەنبايە پاش خۇپشانەدانەكانى گە نەجان دەۋترىت ، وەلى پىۋىستى گەنج ئەو دەپ بەسىستىمىكى گە نەجانە كار بىكرېت و بىرپارەكان ئەدەسلەپ كە نەجەكاندا بىت ، ئەك ۋەك ئەو بىرپارە سۇكانەى كە ماۋەى چەند چىرەكەيەك بەدەكات ، ئەركى گەۋرەى دەسلەپ ئەوۋىيە ھەموۋ ھەۋى خۇى بختە گەر بۇ باشتر كىردى گوزەرانى ھاۋولاتىيان و بەتايەتەى تۇيۇى گەنج ، كە زۇر بەساناى دەسلەپ دەتەوانىت بەدەنگى گە نەجەوۋە بىت ، دەبىت دەسلەپ ئەۋەش باش بزانىت ھەر گەنج بوۋ بەو قۇناغە ئازاراۋايەندا گوزەرى كىرد كە ھىزبەكان دەستىيان ھەبوۋە ئەدروۋست كىردى ھەر ئەشەرى ناۋخۇ تادەكاتە ئەم گەندەئىيە گەۋرەيەى كە لاشەى دەسلەپ ناشرىن كىردوۋە و دەشېت بىگەنېنېت ئە پاشە رۇژدا ، ئەگەر دەسلەپ بەخۇيدا نەچىتەوۋە و ھەۋى بە پەنە نەدات بۇ چارەسەرى كىشەكان ،